

وقتی دست‌ها به جای چشم‌هامی خوانند!

لوئیس بریل با ابداع خط بریل برای خواندن و نوشتن نابینایان توانست نقطه عطفی در زندگی این افراد ایجاد کرده و زندگی اجتماعی و علمی این افراد را به مراتب آسان‌تر کند

خطی که جهان نابینایان را تکان داد

بریل در ۱۸ سالگی نخستین کتابش را چاپ کرد. او شروع به نوشتن کتاب‌هایی به زبان کودکان و به خط خود کرد و به این ترتیب خط بریل را میان کودکان نابینا رواج داد. بعدها او توانست با سعی و کوشش فراوان معلم آموزشگاه نابینایان شود و به تدریس و آموزش خط خود بپردازد. او فقط به اختراع خط اکتفا نکرد بلکه به خط بریل خود، علائم مربوط به ریاضیات و نت‌های موسیقی را هم اضافه و آن را کامل‌تر کرد.

هر چند الفبای بریل در زمان حیات لوئیس بریل به رسمیت شناخته نشد اما او سال‌ها و ده‌های بعد از مرگش، به عنوان یکی از تاثیرگذارترین نابینایان جهان شناخته می‌شود.

ویژگی‌های خط بریل

خط بریل، الفبایی است که به نابینایان کمک می‌کند مانند افراد عادی خواندن و نوشتن را بیاموزند. برای استفاده از این نوع خط به حس لامسه نیاز است؛ این شیوه از نگارش در زبان‌هایی که از چپ به راست است، از چپ به راست نوشته شده و در زبان‌هایی که از راست به چپ نوشته می‌شود، از راست به چپ است. خط بریل در زبان انگلیسی از راست به چپ و در زبان فارسی از چپ به راست خوانده و نوشته می‌شود. هر حرفی از الفبای بریل از چند نقطه برجسته و در قالب دو ستون تشکیل شده است. الفبای هر خطی مانند لاتین، فارسی، عربی، چینی و غیره با قراردادهای مشخص هر خط کدگذاری شده است. فرد نابینا به منظور خواندن این حروف، انگشت خود را روی آنها قرار می‌دهد و با شناسایی موقعیت برجستگی‌ها، حروف و کلمات را تشخیص می‌دهد. با استفاده از خط بریل و این سبک از خواندن، فرد نابینا می‌تواند به سرعت افراد دیگر، مطالب را بخواند.

■ لوح، قلم و کاغذ بریل

برای نوشتن و خواندن خط بریل، به وسایلی به نام لوح، قلم و کاغذ بریل نیاز است.

■ لوح بریل

لوح بریل یک صفحه مشبک است با دو صفحه. صفحه بالایی شیارهایی دارد که محل قرار گرفتن کاغذ بریل است. صفحه پایینی هم برجستگی‌هایی دارد که محل قرار گرفتن انگشتان دست برای نوشتن بریل است. لوح بریل در دو نوع چهار خطی و ده خطی موجود است. لوح چهار خطی برای نوشتن حروف الفبای فارسی و اعداد فارسی به کار می‌رود. لوح ده خطی برای نوشتن حروف الفبای فارسی، اعداد فارسی، علائم نقطه‌گذاری، علائم ریاضی و علائم موسیقی به کار می‌رود.

■ قلم بریل

قلم بریل ابزار ساده و کوچکی است که برای نوشتن بریل استفاده می‌شود. قلم بریل یک سر نوک تیز دارد که برای ایجاد نقاط بریل در کاغذ بریل استفاده می‌شود.

■ کاغذ بریل

کاغذ بریل کاغذ مخصوصی است که نقاط برجسته‌ای مطابق با نقاط بریل دارد. کاغذ بریل در دو نوع سفید و سیاه موجود است. کاغذ بریل سفید برای نوشتن بریل و کاغذ بریل سیاه برای خواندن بریل استفاده می‌شود.

مریم زاهدی

خبرنگار چار دیواری

با چشم سر که نه، با چشم دل می‌بینند. چشمان‌شان گرچه سویی ندارد و دنیای‌شان تاریک است اما دل‌های‌شان آنچنان روشن است که بسیار واضح‌تر از افرادی که چشم دارند دنیا را می‌بینند و درک می‌کنند. دنیایی که زیبایی‌هایش با دنیای پیرامون ما متفاوت است اما بسیاری از افراد نابینای بوده‌اند که با توانمندی‌هایشان در عرصه‌های گوناگون بسیاری از ما بینایان را انگشت به دهان گذاشته‌اند و با وجود محدودیت از یکی از مهم‌ترین حواس پنجگانه آنچنان حس ششم قوی‌ای دارند که باورش برای ما افراد عادی کار ساده‌ای نیست. به همین دلیل مشاهیری در دنیا وجود دارند که گرچه چشمان‌شان بینایی نداشته اما توانسته‌اند با توانمندی‌هایشان تأثیرات مثبتی در دنیای پیرامون خود داشته باشند و نامشان را در تاریخ بشریت ماندگار کنند. در میان این مشاهیر بی‌تردید فردی همچون لوئیس بریل از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است چرا که توانست با ابداع خط بریل برای نابینایان نقطه عطفی در زندگی آنها به وجود بیاورد. روز جهانی عصای سفید بهترین بهانه است که می‌توان به زندگی این فرد و کارهای‌شان نگاهی انداخت.

خالق خط نابینایان

شخصی که با ابداع این خط موجب شد نابینایان از لذت مطالعه محروم نشوند و بتوانند تحصیل کنند و پیشرفت داشته باشند؛ لوئیس بریل اثر یک حادثه در ۳ سالگی سلامتش را از دست داد و حتی بعد از درمان و معالجه، نتوانست بینایی چشم‌پیش را به دست آورد. مدتی بعد پیش‌بینی پزشکان درست از آب درآمد و او به دلیل نفوذ عفونت به چشم راستش در ۴ سالگی بینایی‌اش را کاملاً از دست داد. بریل که از خانواده مرفهی نبود و به دلیل حادثه دوران کودکی‌اش نابینا هم شده بود اما به مدرسه رفت. تنها راه ارتباطی او با معلمش شنیدن صدا بود چرا که او قادر به خواندن و نوشتن نبود و در زمانی که مشغول تحصیل بود، هیچ امکانات خاصی برای کودکان نابینا وجود نداشت. با این وجود او سرودها و اشعار را به خوبی حفظ می‌کرد اما این که نمی‌توانست پایه‌ای سایر همکلاسی‌هایش درس بخواند، مشکلی بود که او هم مانند هر کودک دیگری به سختی با آن کنار می‌آمد. با این حال او به کمک یک موسسه خیریه به تحصیلش ادامه داد.

اختراعی که نقطه عطف شد!

در سال ۱۸۲۲ زمانی که لوئیس ۱۳ ساله بود با سری بازی به نام کارل باربیر در مدرسه آشنا شد. او شیوه نوشتن در شب را اختراع کرده بود که با کمک ضربه‌هایی که هر کدام مفهوم ویژه‌ای داشتند می‌توانست طریقتش در شب‌ها ارتباط برقرار کند. این اتفاق به انگیزه بریل برای اختراع آن خط بدل شد. لوئیس بریل موفق به اختراع زبان و خطی شد که نابینایان می‌توانستند با یادگرفتنش، با انگشتان دست‌های‌شان مطالب کتاب‌ها و مقاله‌ها را به راحتی بخوانند و توسط قلمی مخصوص که کاغذ را سوراخ می‌کند، آنچه را که می‌خواهند بنویسند. اختراع بریل نقطه عطفی در دنیای نابینایان بود، زیرا با کمک‌های او نابینایان هم نتوانستند به دنیای مکتوب وارد شوند و زندگی تازه‌ای را تجربه کنند.